



Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 29.
(OR. en)

16094/1/23
REV 1

SOC 833
EMPL 598
GENDER 211

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	15421/23
Tárgy:	A Tanács következtetései az egész életre kiterjedő gondozási rendszerekben a holisztikus, személyközpontú, közösségi és nemi dimenzióval bíró támogatási modellekre való átállásról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti témában készült, az EPSCO Tanács 2023. november 27-i ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

**Az egész életre kiterjedő gondozási rendszerekben a holisztikus, személyközpontú,
közösségi és nemi dimenzióval bíró támogatási modellekre való átállás**

A Tanács következtetései

ELISMERVE, HOGY:

1. A szociális jogok folyamatos javulása, valamint az azzal kapcsolatos nagyobb fokú tudatosság, hogy minden embernek joga van ahhoz, hogy teljes és méltóságteljes életet éljen, a – sok esetben szegregációval és az alapvető szabadságok korlátozásával járó – intézményi gondozási modellek megkérdőjelezéséhez vezetett. Ezzel a paradigmaváltással kéz a kézben jár a hivatásos gondozási modellek fejlődése és az ideális gondozásról alkotott elképzelések változása. Az intézményi gondozás számos hiányosságára vonatkozó tudományos bizonyítékok, az egyenlő társadalmak teremtésének és a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének fontosságával kapcsolatos magasabb fokú társadalmi tudatosság, valamint a fokozódó társadalmi érzékenység és a személyközpontú és közösségi alapú modellek széles körű előnyben részesítése szintén támogatja ezt a változást. Ezenkívül az Európai Unió részes fele a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek, amely a fogyatékossgal ember jogokon alapuló modelljét követi az intézményi kitagolás tekintetében.

2. Az egész életen át tartó gondozás erős nemi dimenzióval bír. A nem fizetett és a fizetett ápolási-gondozási munka terén egyaránt a nőkre hárul a fő felelősség. Az ágazatban foglalkoztatottak közel 90 %-a – Európában mintegy 9,1 millió munkavállaló – nő, akik a legtöbb országban gyakran bizonytalan, rosszul fizetett, szakmai előmeneteli kilátások nélküli és alulértékelt állásokban dolgoznak, ami részben magyarázza az ágazatban a szakképzett munkaerő aggasztó hiányát, amely Európában tapasztalható, mégpedig különösen a legalacsonyabb népességű területeken, illetve a kevésbé fejlett régiókban. Az EU-ban a nők 92 %-a rendszeresen, 81 %-uk pedig naponta végez fizetetlen ápolási-gondozási munkát¹. A gyermekgondozási feladatok ellátása – különösen a nagyon kicsi gyermekek esetében – jelentősen akadályozza a nők munkaerőpiaci részvételét². Egyben a hat év alatti gyermeket nevelők foglalkoztatási rátája 90,1 % volt a férfiaknál, szemben a nők esetében mért mindössze 67,2 %-kal. Európában összesen 7,7 millió nő kénytelen a nem fizetett gondozási feladatok miatt módosítani a munkarendjét.³ A nők a férfiaknál több időt fordítanak nem fizetett és rosszul fizetett ápolásra-gondozásra, valamint támogatásra, ami azt jelenti, hogy a munkaerőpiachoz való hozzáférésük és folyamatos munkaerőpiaci jelenlétük az ápolási-gondozási feladataiktól és e feladatok megosztási módjaitól függ⁴. A nőknek a nem fizetett ápolási-gondozási munka e kiegyensúlyozatlan megoszlásából eredő esetleges jövedelemkiesése legalább évi 242 milliárd eurót tesz ki⁵. A nem fizetett ápolási-gondozási munka nők és férfiak közötti egyenlőtlen megoszlása összefügg többek között a nemek közötti bérszakadék fennállásával. Emellett ez az egyensúlyhiány ahhoz vezet, hogy a nők alacsonyabb öregségi nyugdíjban részesülnek, ami miatt kisebb valószínűséggel tudják megfizetni a szükséges ápolást-gondozást, és nagyobb valószínűséggel élnek szegénységben⁶. A tartós ápolási-gondozási, a támogató és a szociális szolgáltatási ágazatban nagy lehetőségek rejlenek a munkahelyteremtés szempontjából, és a becslések szerint az elkövetkező 10 évben mintegy nyolcmillió munkahely jöhetne létre⁷.

¹ Európai gondozási stratégia, 2. oldal.

² EIGE (2023): A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (Jobb egyensúly a munka és a magánélet között: a nemek közötti gondozási szakadék áthidalása).
EIGE (2022): Gender Equality Index 2022: The COVID-19 pandemic and care (Az EIGE nemek közötti egyenlőségi mutatója, 2022: A Covid19-világjárvány hatása a gondozásra).
EIGE (2021): Gender inequalities in care and consequences for the labour market (A nemek közötti egyenlőtlenség az ápolási-gondozási munkában és annak munkaerőpiaci következményei).
EIGE (2020): Gender equality and long-term care at home (Nemek közötti egyenlőség és a tartós otthoni ápolás-gondozás).

³ Az RB véleménye az európai gondozási stratégiáról.

⁴ Uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiája.

EIGE (2023): A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap (Jobb egyensúly a munka és a magánélet között: a nemek közötti gondozási szakadék áthidalása).

⁵ Az Európai Parlament Kutatószolgálat (2022).

⁶ Az idősödésről szóló 2021. évi jelentés.

EIGE (2021): Gender inequalities in care and consequences for the labour market (A nemek közötti egyenlőtlenség az ápolási-gondozási munkában és annak munkaerőpiaci következményei).

⁷ Európai Bizottság (2021): Zöld könyv az idősödésről – A generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása.

3. Európában a 65 év felettiek száma 2022 és 2030 között 14 %-kal, az elkövetkező 30 évben pedig 38 %-kal, 129,8 millióra fog nőni⁸, a tartós ápolásra-gondozásra szorulóknak száma pedig 2030-ra eléri a 33,7 milliót, és ez a szám 2050-re várhatóan 38,1 millióra fog nőni⁹. Mindezek mellett a megfizethető, hozzáférhető és magas színvonalú ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés számos uniós országban tartósan kihívást jelent.
4. A kisgyermekkori nevelésre és gondozásra vonatkozóan 2002-ben meghatározott barcelonai célok teljesítése terén történt előrelépés. Ez az előrelépés azonban – részben a nemzeti rendszerek közötti különbségek miatt – egyenlőtlen a tagállamok között, különösen a legkisebb gyermekek csoportja és a hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében. Ezért a 2030-ra kitűzött új barcelonai célok középpontjában a hozzáférhető, megfizethető és magas színvonalú kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel javítása, továbbá azon különbség megszüntetése áll, amely a teljes gyermekkorú népesség, illetve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek, valamint a kevesebb lehetőséggel rendelkező gyermekek más csoportjai, például a sajátos nevelési igényű gyermekek és a fogyatékkal élő gyermekek között a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel tekintetében áll fenn. Emellett a magas színvonalú kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz való tényleges és ingyenes hozzáférés garantálása a rászoruló gyermekek részére az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásban foglalt egyik fő ajánlás. Ezenkívül a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló, a 2010–2030-as időszakra vonatkozó stratégiában a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban a Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák valamennyi fogyatékkal élő gyermek befogadását a többségi oktatás terén. Ez magában foglalja az akadálymentes oktatási környezet kialakítását, valamint megfelelő tanítási módszereket és képzett személyzetet.

⁸ ESTAT, PROJ_23NP.

⁹ Long-term care report (Jelentés a tartós ápolásról-gondozásról) (2021).

5. A Régiók Bizottsága szerint a gondozási szolgáltatások terén Európa-szerte jellemző szakemberhiány messzemenő társadalmi hatásokkal járó probléma¹⁰. Ellentmondásos, hogy az ápolásra-gondozásra a társadalmak kollektív jólléte szempontjából alapvető fontosságú tevékenységként tekintenek, ugyanakkor a gondozás és az ápolási-gondozási munka számos országban nagyrészt továbbra is alulértékelt és rosszul fizetett, elégtelen karrierkilátásokat és képzési lehetőségeket kínál, hiányos létszámú személyzettel működik, és egyes esetekben az állásbiztonság tekintetében sem túl ígéretes. A jelenlegi helyzetben tehát a gondozással kapcsolatban stratégiai megközelítésre van szükség, amelynek keretében érvényesíteni kell a nemi dimenziót, és amely azon az előfeltevésen alapul, hogy a gondozás nem kizárólag a gondozásban részesülő személy családjának felelőssége, elismerve egyúttal, hogy a megfizethető, magas színvonalú gondozást biztosító szociális védelmi intézkedések a hozzáférés meghatározó tényezői. E területen különböző szinteken számos szereplő játszik szerepet, ideértve a helyi és a regionális szervezeteket, az uniós tagállamokat és az uniós intézményeket az egészségügy, a tartós ápolás-gondozás, a szociális ellátás és az oktatás területén meglévő hatáskörükkkel összhangban, továbbá a szociális partnereket, a civil társadalmi és a szociális gazdasági szervezeteket, az európai gondozási stratégiában foglaltaknak megfelelően.

FIGYELEMBE VÉVE, HOGY:

6. Az emberi jogok központi helyet foglalnak el az európai értékek között. Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke értelmében az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.

¹⁰ Az RB véleménye az európai gondozási stratégiáról.

7. A nemek közötti egyenlőség központi helyet foglal el az európai értékek és az emberi jogok között. A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Uniónak a Szerződésekben rögzített és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 23. cikkében elismert alapelve. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 8. cikke előírja az Unió számára, hogy tevékenységeinek folytatása során törekedjen az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására.
8. Az európai gondozási stratégia ütemtervet határoz meg mind a formális és informális gondozók (főleg nők), mind a gondozottak helyzetének és jogainak javítására. A stratégiában a Bizottság felszólítja a tagállamokat a magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető tartós ápolási-gondozási szolgáltatások és kisgyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások garantálására, továbbá jobb, a nemek közötti egyenlőséget biztosító munkafeltételek, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtésére. Ezen ütemterv végrehajtása továbbra is támogatni fogja a szociális jogok európai pillérének alkalmazását és végrehajtását, valamint hozzá fog járulni az oktatás, a készségek és a szegénység csökkentése tekintetében 2030-ra kitűzött uniós szintű célok eléréséhez, továbbá a nemek közötti egyenlőség előmozdításához. A stratégiában a Bizottság emellett ajánlja a tagállamoknak, valamint az uniós szintű és nemzeti szociális partnereknek, hogy mozdítsák elő az eredményes szociális párbeszédet, és azzal a céllal, hogy méltányos munkafeltételeket és megfelelő béreket biztosítsanak a gondozók számára, kössenek kollektív szerződéseket az ápolási-gondozási szektorban, továbbá hogy hozzanak intézkedéseket a gondozók tovább- és átképzésének megkönnyítésére. Ezenkívül felkéri a tagállamokat, hogy küzdjenek a nemi sztereotípiák ellen, és mozdítsák elő a gondozási feladatok nők és férfiak közötti kiegyensúlyozottabb megosztását.
9. A Bizottság 2020–2025-ös időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiája szerint „[a] nemek közötti munkaerőpiaci egyenlőtlenség egyik fő mozgatórugója az, hogy nem megfelelő a hozzáférés a minőségi és megfizethető professzionális gondozási szolgáltatásokhoz. Ezért a gondozási szolgáltatásokba való beruházás fontos a nők fizetett munkában való részvételének és szakmai fejlődésének támogatásához. Emellett munkahelyeket teremthet mind a nők, mind a férfiak számára.”

10. A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló, 2006. évi ENSZ-egyezmény 19. cikke szerint mindenkinek joga van az önálló életvitelhez, valamint a teljes közösségi befogadáshoz és részvételhez, és olyan intézkedéseket kell hozni, amelyekkel biztosítható, hogy a fogyatékkal élő személyeknek másokkal azonos alapon joguk legyen lakóhelyüknek és annak megválasztására, hogy hol és kivel élnek együtt. Ezenkívül az egyezmény szerint a fogyatékkal élő személyek számára hozzáférési lehetőséget kell biztosítani többféle otthoni, intézményi és egyéb közösségi támogató szolgáltatáshoz a közösségtől való elszigetelődés és kirekesztődés megelőzése céljából. Ehhez olyan strukturális változtatásokra van szükség, amelyek révén az intézményesített környezet helyébe az önálló életvitelt támogató szolgáltatások léphetnek. Ebben a szellemben a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló, a 2010–2030-as időszakra vonatkozó stratégiában a Bizottság ismételten hangsúlyozza az EU elkötelezettségét az intézményi ellátásról a közösségi alapú ellátásra való áttérés mellett, valamint azt, hogy támogatni fogja a nemzeti, regionális és helyi hatóságokat az intézményi kitagolásra és az önálló életvitel – beleértve a legmegfelelőbb lakhatási és ellátási megoldásokat – elősegítésére irányuló erőfeszítéseikben. Emellett szorgalmazza, hogy a tagállamok alkalmazzák az intézményi kitagolásra irányuló bevált gyakorlatokat, továbbá mozgósítsák elő a fogyatékkal élő személyek, többek között a fogyatékkal élő idősök számára biztosított, akadálymentes szociális lakhatást, és biztosítsák az ehhez szükséges finanszírozást, valamint kezeljék a fogyatékkal élő hajléktalanokat érintő kihívásokat.
11. A megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről szóló, 2022. december 8-i ajánlásában a Tanács ajánlja, hogy a tagállamok folyamatosan hangolják össze a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások kínálatát a tartós ápolási-gondozási igényekkel, ugyanakkor a különböző tartós ápolási-gondozási igények kielégítése érdekében biztosítsák a tartós ápolási-gondozási lehetőségek és az ápolási-gondozási környezetek kiegyensúlyozott keverékét, valamint támogassák a gondozásra szoruló személyek választási szabadságát és döntéshozatali részvételét, többek között a következők révén: az otthoni ápolás-gondozás és a közösségi alapú ápolás-gondozás fejlesztése és/vagy javítása, és annak biztosítása, hogy a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások jól összehangoltak legyenek a megelőzéssel, a tevékeny és egészséges időskorra irányuló céllal és az egészségügyi szolgáltatásokkal, valamint hogy támogassák az autonómiát és az önálló életvitelt; továbbá a közösségbe való beilleszkedést valamennyi tartós ápolási-gondozási környezetben. Az ajánlásban a Tanács felszólítja a tagállamokat, hogy támogassák a minőségi foglalkoztatást és a tisztességes munkakörülményeket az ágazatban, az ápolás-gondozás professzionalizálásának javítása és a jobb minőségű ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtása, érdekében, valamint kezeljék a készségigényekkel és a munkaerőhiánnyal kapcsolatos problémákat. Emellett felkéri a tagállamokat, hogy azonosítsák a nem hivatásos gondozókat, és támogassák őket gondozásnyújtási tevékenységeikben.

12. „A kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok” című, 2022. december 8-i tanácsi ajánlás célja a tagállamokat arra ösztönözni, hogy növeljék a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételt a nők munkaerőpiaci részvételének elősegítése, valamint a – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő, többek között a fogyatékkal élő, vagy a hátrányos helyzetű – gyermekek szociális és kognitív fejlődésének az előmozdítása érdekében. A Tanács e célból ajánlja a többek között a következőkre irányuló intézkedéseket: a tagállamok körében a felfelé irányuló konvergencia további előmozdítása a gyermekek kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétele tekintetében; a kisgyermekkorai nevelés és gondozás megfizethetőségének, hozzáférhetőségének és magas színvonalának elősegítése; a gyermekek kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételével kapcsolatos időráfordítás és a szülők érdemi munkaerőpiaci részvételével való összeegyeztethetőség, valamint az alacsony időráfordítású részvétel okainak szem előtt tartása; valamint az egyfelől a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekeknek, másfelől az általános gyermekpopulációnak a kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekben való részvétele terén fennálló különbségek kiküszöbölése.

MEGÁLLAPÍTVA, HOGY:

13. A Régiók Európai Bizottsága (RB) az európai gondozási stratégiáról szóló (2023. évi) véleményében hangsúlyozza, hogy az egészségügy, a gondozás és az oktatás terén közös stratégiára van szükség, amelynek keretében létre kell hozni egy ágazatok közötti átjárhatósági rendszert annak érdekében, hogy a gondozásra szoruló és a gondozók igényeinek egyaránt megfelelő, hozzáférhető tartós ápolás-gondozás, valamint magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető gyermekgondozás álljon rendelkezésre.
14. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) az európai gondozási stratégiáról szóló (2022. évi) véleményében többek között felkéri a tagállamokat, hogy nyújtsanak jobb minőségű szolgáltatásokat a teljes életciklus során; az eszközökkel és az infrastruktúrával kapcsolatos bevált gyakorlatok kulcselemeinek gyűjtése és azoknak terjesztése révén folytassanak figyelemfelhívó tevékenységet; biztosítsák, hogy a nemek közötti egyenlőség a stratégia végrehajtásának központi eleme maradjon, többek között a formális és informális gondozási ágazatot romboló káros nemi sztereotípiák elleni fellépés révén; mozgósítsanak minden erőforrást a növekvő és sokszínű gondozási igények kielégítése érdekében; valamint vegyék figyelembe az ápolási-gondozási szakemberek mobilitását és a nem uniós országokból érkező munkaerő-migrációt, az olyan eszközökkel együtt, amelyek a kereslet és a kínálat összehangolását, valamint a képesítések elismerését szolgálják.

15. Az EGSZB az „Új idősgondozási modell: a Covid19-világjárvány tanulságai” címmel 2022-ben közzétett véleményében kijelenti, hogy a bentlakásos idősgondozás intézményi kereteinek általános megszüntetésére irányuló igény kielégítéséhez elő kell mozdítani az ellátásra szoruló idősök autonómiáját, függetlenségét, önrendelkezési képességét és társadalmi kapcsolatait. Kifejti, hogy ehhez közösségi szociális-egészségügyi erőforrásokat, sokkal strukturáltabb és hatékonyabb otthoni segítséget, valamint új lakhatási alternatívákat kell biztosítani számukra, például védett, felügyelt vagy közösségi lakásokat, az együttélést szolgáló lakóegységeket vagy a különböző uniós országokban meglévő más alternatívákat, az autonómiájuk elvesztésével szembenező idősök szükségleteitől és preferenciáitól függően. Az EGSZB szerint a fokozottan gondozásra szoruló személyek esetében a hagyományos idősotthonok átalakítására van szükség, hogy az ilyen környezetekben az élet jobban hasonlítson az otthoni életre.
16. A nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottság a 2021. évi „The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach” (A nemek közötti gondozási szakadék az Unióban: holisztikus és a nemek közötti egyenlőség szempontjából transzformatív megközelítés) című véleményében hangsúlyozza, hogy a legtöbb uniós országban a megfizethető, hozzáférhető és jó minőségű gondozási szolgáltatások hiánya, valamint az a tény, hogy az ápolási-gondozási munka nem egyenletesen oszlik meg a nők és a férfiak között, közvetlen negatív hatással van a nők azon képességére, hogy minden tekintetben részt vegyenek a társadalmi, gazdasági, kulturális és politikai életben.
17. E következtetések a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság korábban végzett munkájának és az általuk tett politikai kötelezettségvállalásoknak, továbbá más érintett érdekelt felek munkájának – többek között a mellékletben felsorolt dokumentumoknak – a figyelembevételével készültek.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY:

Figyelembe véve a nemzeti körülményeket, többek között a hatáskörök területi eloszlását, valamint a szociális partnerek autonómiáját:

18. Ismerjék el a gondozáshoz egyenlő feltételek melletti hozzájutást biztosító, személyhez fűződő jogot, mégpedig reformok előmozdításával, ezen belül például szükség esetén olyan jogi eszközök révén, amelyek holisztikusan meghatározzák és biztosítják az elegendő, megfelelő és megfizethető magas színvonalú, személyközpontú és közösségi alapú gondozáshoz való jogot. Fontos, hogy ez a gondozás összhangban legyen az érintett személy választásával, akinek joga van ahhoz, hogy az adott eljárásban, valamint az említett döntésben őt kísérő segítséget vegyen igénybe. A gondozáshoz való jog magában foglalja a gondozók támogatását (pl. szociális védelem és képzés, tanácsadás és átmeneti gondozás nyújtása révén), valamint az arról szóló döntésekhez való joguk elismerését, hogy ki gondozandó és milyen mértékben, továbbá a munka és a magánélet közötti egyensúlyhoz és a tisztességes munkafeltételekhez és bérekhez való jogot.
19. Hozzanak arra irányuló intézkedéseket, hogy a tartós ápolás-gondozás és a támogató szolgáltatások fejlődését olyan közösségi alapú, személyközpontú megközelítés irányába tereljék, amely érvényesíti a nemi dimenziót, a fogyatékoság emberi jogi modelljét, a sorstársi támogatást, az ápolásban érintettek együttműködését, az interszekcionális megkülönböztetés elleni küzdelmet, mégpedig idejekorán és figyelembe véve a megfizethető magas színvonalú tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférésről szóló, 2022. december 8-i tanácsi ajánlást, az alábbiak érdekében:
 - a) méltányos, hozzáférhető, megfizethető, magas színvonalú és személyközpontú tartós ápolás-gondozás és támogatás biztosítása, amely lehetővé teszi az arra igényt tartók számára, hogy megelőzzék az intézményesítést, méltóságteljes életet éljenek, érvényesítsék önrendelkezési jogukat, megőrizték autonómiájukat, önállóan éljenek a közösségben, és szabadon dönthessenek arról, hogy kivel és hogyan kívánnak élni;
 - b) a közösségi élet azon alternatíváinak és azon helyi támogatási rendszereknek a hathatós előmozdítása, amelyek tiszteletben tartják az emberek akaratát és preferenciáit, és megfelelnek gondozási szükségleteiknek;

- c) szükség esetén az ahhoz szükséges átalakítás végrehajtása, hogy az ápolási-gondozási szolgáltatásokat – beleértve a gondozási intézmények által nyújtott szolgáltatásokat is – személyközpontú, közösségi alapú gondozás és támogatás alapján nyújtsák, valamint annak biztosítása, hogy a gondozásban részesülő kiszolgáltatott személyeknek a visszaélés minden formájával szembeni megóvását szolgáló védelmi rendszerek működjenek;
- d) törekvés a tartós ápolás-gondozás pénzügyi és munkaerőpiaci fenntarthatóságának, valamint megfelelőségének, hatókörének és lefedettségének biztosítására az innováció és a megelőzés szükségességének figyelembevételével;
- e) a különböző tartós ápolási-gondozási szolgáltatások átfogó jellegének és az ezek közötti hatékony koordinációnak az erősítése, különösen a szociális szolgáltatások és az egészségügyi szolgáltatások között, teljes mértékben rugalmas és személyre szabott szolgáltatásportfóliókat biztosítva;
- f) személyre szabott megoldások és integrált gondozási modellek kialakítása, például esetmenedzsment révén, a lehető legjobban kiaknázva a digitalizáció által kínált lehetőségeket;
- g) törekvés a személyközpontú, átfogó ellátásban alkalmazható szakemberek megfelelő képzésének biztosítására;
- h) olyan innovatív, közösségi alapú helyi megoldások elfogadásának előmozdítása, amelyek etikus módon használják fel a technológiát és a közbeszerzési eljárásokban biztosítják olyan alapvető eszközök felhasználását, mint a közpénzek és az innovatív szociális záradékok, valamint a tartós ápolási-gondozási rendszerek folyamatos fejlesztésének elősegítése, beleértve a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésére irányuló megközelítés szisztematikus alkalmazását is;
- i) törekvés a multidiszciplináris, szakszerű és személyközpontú támogatás- és szolgáltatásnyújtás biztosítására az otthoni ápolás-gondozás és a közösségi támogatás terén az igények megfelelő teljesítése és az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében, különösen a vidéki, a szigeti és ritkán lakott területeken, mégpedig előmozdítva a közszférabeli, illetve a köz- és magánszférabeli innovatív megoldásokat harmadik szektorbeli érdekelt felek és magánvállalatok bevonásával, valamint kezelve a vidékiséggel, a gazdasági kapacitással és a nemekkel kapcsolatos egyenlőtlenségeket;

- j) a tartós ápolás-gondozásról szóló tanácsi ajánlással összhangban a szolgáltatások és erőforrások minőségének javítását célzó hatékony mechanizmusok előmozdítása, valamint a tartós ápolás-gondozás olyan nemzeti minőségi keretrendszerének kidolgozása, amelyek a tartós ápolás-gondozás és a támogatás által a személyek életminőségére gyakorolt hatás értékelésén alapulnak.

20. Mozdítsanak elő a következőkre irányuló kulturális változást: mind a képzett, mind a nem hivatásos gondozók által végzett, mind a fizetett, mind a nem fizetett ápolási-gondozási munka újraértékelése és elismerése, a nemek közötti egyenlőtlenségek, nemi előítéletek és sztereotípiák kiküszöbölése, valamint a gondozás közös felelőssége felé történő elmozdulás, amelyeket a következők segítségével kell elérni:

- a) az informális gondozókra vonatkozó szociális védelmi és támogatási intézkedések megerősítése, például a támogató intézkedések és a minőségi, az informális gondozásra vonatkozó olyan rugalmas képzési programok végrehajtásának előmozdítása révén, amelyek magukban foglalják a pszichológiai támogatást és a digitális készségekkel kapcsolatos képzést;
- b) olyan mechanizmusok nemzeti szabályok szerinti előmozdítása, amelyek mind a nők, mind a férfiak esetében elősegítik a munka és a magánélet közötti egyensúlyt, például olyan eszközök révén, mint a rugalmasabb munkaidő, a hibrid munkamodellek, valamint annak biztosítása, hogy a gondozók egyenlő feltételek mellett kaphassanak szabadságot;
- c) olyan megfelelő fizetett szabadságot biztosító lehetőségek biztosítása – a pénzügyi támogatás forrásától függetlenül – amelyek nem befolyásolják hátrányosan sem a nők foglalkoztathatóságát, sem a munkába való visszatérésüket, miközben olyan szolgáltatásokat nyújtanak a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtésére, amelyek megkönnyítik az informális gondozóknak nyújtott támogató szolgáltatások végrehajtását;
- d) a gondozás kérdéséről szóló társadalmi vita előmozdítása például figyelemfelhívó kampányok keretében a következők révén: a nők és férfiak egyenlő felelősségének előmozdítása a formális és informális gondozás terén, az ápolási-gondozási munkához hagyományosan kapcsolódó nemi sztereotípiák és nemi szerepek felszámolása, az ápolási-gondozási munka vonzerejének növelése, valamint a gondozás értékének és a személyek választásuk szerinti életvitelhez és méltósághoz való jogának elismerése.

21. Vonják be a férfiakat és a fiúkat – mint a változás végrehajtóit és hasznélvezőit, illetve mint stratégiai partnereket és szövetségeseket – a nemek közötti egyenlőségnek a fizetett és a nem fizetett ápolási-gondozási munka tekintetében való érvényesítésébe.
22. A tartós ápolás-gondozásról, valamint a kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló két közelmúltbeli tanácsi ajánlásban foglalt elvekkel összhangban fogadjanak el a gondozásra vonatkozó minőségi szinteket és normákat – amennyiben ez még nem történt meg –, mégpedig egyrészt mindvégig figyelembe véve a támogatásban részesülők és a gondozók szükségleteit, továbbá a nemek közötti meglévő egyenlőtlenségeket, másrészt – az ápolási-gondozási modellek jellegéből fakadó célként – törekedve a nemek közötti különbségek megszüntetésére.
23. Mozdítsák elő a megfelelő és méltányos munkakörülményeket és béreket, valamint a megfelelő képzést az ápolási-gondozási ágazatban és a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban. A tagállamoknak különösen elő kell mozdítaniuk a munkakörülmények javítását és a bérek emelését, mégpedig a következők révén: a munkafeltételek szabályozása, továbbá a szociális párbeszéd és adott esetben az ágazati kollektív tárgyalások előmozdítása, valamint az egész életen át tartó gondozásra, a munkafeltételek terén a nemek közötti egyenlőségre, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúlyra vonatkozó minimumszabályok és vállalati magatartási kódexek előmozdítása.
24. Autonómiájuk teljes körű tiszteletben tartása mellett ösztönözzék a szociális partnereket, hogy a kollektív szerződésekbe foglaljanak bele olyan intézkedéseket, amelyek célja a nemek közötti bérszakadék megszüntetése az ápolási-gondozási ágazatban, összhangban az egyenlő értékű munkáért egyenlő bér elvével;
- a) mozdítsák elő a megfelelő és tisztességes munkakörülményeket és béreket az ápolást-gondozást végző háztartási alkalmazottak, különösen a gondozottal együtt lakó gondozók számára, és küzdjenek az ápolási-gondozási szolgáltatások terén végzett be nem jelentett munka ellen, különös figyelmet fordítva a házi gondozási munkára, amelyet gyakran migráns női munkavállalók végeznek;
 - b) szükség esetén javítsák a gondozók védelmét, és tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy megvédjék őket a munkahelyi szexuális zaklatás és erőszak kockázatával szemben;

- c) biztosítsák a gondozók alap- és továbbképzését – annak érdekében, hogy rendelkezzenek az ahhoz szükséges szakmai készségekkel, hogy személyre szabott és minőségi szolgáltatásokat tudjanak nyújtani –, beleértve a speciális, humán és digitális készségek fejlesztésére irányuló képzést és támogatást;
- d) biztosítsák a gondozók szakmai fejlődését továbbképzés révén, ezáltal segítve őket szakmai pályafutásuk előrevitelében, valamint az emberközpontú és közösségi alapú, jó minőségű ellátás nyújtásában;
- e) szólítsák fel az ajánlatkérő szerveket, hogy teljes mértékben használják ki a közbeszerzési eljárások keretében rendelkezésre álló eszközöket annak érdekében, hogy tisztességes munkafeltételeket biztosítsanak a közbeszerzési szerződéseket elnyert vállalatok által alkalmazott gondozók számára;
- f) mozdítsák elő a szociális gazdaság szervezeteivel való együttműködést a minőségi személyközpontú, közösségi alapú ápolási-gondozási és támogatási szolgáltatások kialakítása és nyújtása érdekében;
- g) ösztönözzék mind a fiúkat, mind a lányokat, hogy a középfokú oktatással kapcsolatos döntések meghozatalakor vegyék fontolóra a minőségi gondozással kapcsolatos szakmai karriert, továbbá értékeljék és ismerjék el a gondozást mint alapvető tevékenységet.

25. Fogadjanak el intézkedéseket adott esetben az európai gondozási stratégiával, valamint „a kisgyermekkori nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célokról” szóló tanácsi ajánlással összhangban a következők érdekében:

- a) a gyermekek – beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekeket is – hozzáférhető, megfizethető és magas színvonalú kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételének fokozása, megtevése továbbá a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek és a teljes gyermekpopuláció között a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel terén fennálló szakadék megszüntetéséhez szükséges észszerű lépéseket¹¹, figyelembe véve ugyanakkor a nemzeti rendszerek közötti különbségeket is;

¹¹ Figyelembe véve emellett az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló, (EU) 2021/1004 tanácsi ajánlást is.

- b) megfizethető, hozzáférhető és magas színvonalú kisgyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások biztosítása, amelyek a vidéki és hátrányos helyzetű térségekben is könnyen elérhetők, ezáltal előmozdítva valamennyi fiú és lány hozzáférését a kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz;
- c) a fizetett családi szabadság vége és a kisgyermekkori nevelési és gondozási férőhely felszabadulása vagy adott esetben a férőhelyre való jogszabályi jogosultság kezdete közötti időhiátus megszüntetésére irányuló hatékony munka;
- d) az apasági és szülői szabadság, valamint a rugalmas munkaidő férfiak általi igénybevételeének előmozdítása, ezáltal kezelve a nemi sztereotípiák problémáját annak érdekében, hogy az (EU) 2019/1158 irányelvvel összhangban megkönnyítsék a gondozási és támogatási feladatok méltányosabb elosztását a szülők között a fizetett és a nem fizetett munka tekintetében, ezáltal javítva a munka és a magánélet közötti egyensúlyt, és hozzájárulva a gyermek és mindkét szülő közötti kapcsolat fejlődéséhez is. A gondozási kötelezettséggel rendelkező munkavállalók apasági és szülői szabadságra való jogosultságának és a rugalmas munkaidő kérelmezéséhez való jogának megerősítése, továbbá az ezen új jogokkal és azok érvényesítésével kapcsolatos tájékozottság növelése, valamint a rendes munkaidőn kívül dolgozó gondozók magas színvonalú kisgyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz juttatásának biztosítása.

26. Fordítsanak kellő figyelmet az ápolási-gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos területi kihívásokra olyan intézkedések révén, amelyek:

- a) célja a személyközpontú, közösségi alapú, minőségi és megfizethető ápolási-gondozási és támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítására, figyelembe véve különösen a hátrányos helyzetű területeket, például a vidéki, a szigeti, a ritkán lakott vagy a távoli területeket, mégpedig innovatív kezdeményezések révén, együttműködve a regionális és helyi hatóságokkal, valamint a szociális gazdasággal, a civil társadalommal, a nőszervezetekkel és más érdekelt felekkel, kiaknázva az ápolási-gondozási ágazat kínálat lehetőségeit, ugyanakkor kedvezően alkalmazva a technológiát és a digitalizációt is, hozzájárulva ezáltal e területek vonzóbbá tételéhez, valamint a gazdasági tevékenység és a munkahelyteremtés fokozásához;

- b) azonosítják és kezelik a városi területeken belüli gazdasági egyenlőtlenségeket és jövedelmi szinteket, egyenlő hozzáférést biztosítva a személyközpontú, közösségi alapú és minőségi ápolási-gondozási és támogató szolgáltatásokhoz azáltal, hogy előmozdítják azon helyi/szomszédsági partnerségeket, amelyek keretében azonosítani lehet a szükségleteket, és stratégiákról lehet megállapodni, beleértve a közösségi és önkéntes programokat, a szomszédsági csoportokat vagy a nemzedékek közötti szolidaritási programokat.

FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, HOGY A TAGÁLLAMOKKAL EGYEZTETVE:

27. Továbbra is alkalmazza az európai szemesztert és a szociális nyitott koordinációs módszert, különösen a szociális védelemmel foglalkozó bizottságon keresztül, a nyomon követés, az adatgyűjtés javítása, a koordináció és a tartós ápolással-gondozással kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjének előmozdítása érdekében.
28. Ösztönözzé az uniós források és alapok mozgósítását és hatékony felhasználását az európai gondozási stratégia, valamint a tartós ápolás-gondozásról, illetve a kisgyermekkori nevelésről és gondozásról szóló tanácsi ajánlás végrehajtásának támogatása érdekében, hogy mindez előmozdítsa az ápolási-gondozási rendszerek holisztikus, személyközpontú és közösségi alapú modellekre való átállását, mégpedig a gondozás értékének jobb elismerése, valamint az előítéletek és a nemi sztereotípiák felszámolása érdekében.
29. Mozdítson elő olyan szociális innovációkat, amelyek elősegítik az egymástól való tanulást és a jobb közpolitikák irányába történő előrelépést azáltal, hogy bizonyítékokon és kutatáson alapuló gyakorlatokat és innovatív gondozás- és támogatásnyújtást terjesztenek el, és olyan hozzáférhető innovatív technológiákat és digitális megoldásokat vezetnek be az ápolási-gondozási szolgáltatások terén, amelyek elősegítik az autonómiát és az önálló életvitelt, és ebbe a tevékenységébe vonja be a szolgáltatás igénybevevőit, a szociális partnereket, a szociális gazdaságot, a harmadik szektort, a civil társadalmat és a női szervezeteket, és ezzel egyidejűleg aknázza ki az olyan alapeszközöket, mint az európai közforrások és a közbeszerzési eljárások során a szociális záradékok.

30. Végezzen (pl. adminisztratív és felmérésalapú) adatgyűjtést valamint hozzon létre eszközöket, szabványosított mutatókat és nemek szerinti lebontásban megadott összehasonlítható adatokat a tartós ápolás-gondozásban részesülő vagy arra szoruló személyekről, valamint – lehetőség szerint – az informális gondozókról, valamint a hivatásos gondozókról annak érdekében, hogy módszeresen nyomon kövesse a tagállamok által a hozzáférhető, megfizethető és magas színvonalú gondozás fejlesztése terén elért eredményeket, többek között a 2030-ra kitűzött barcelonai célok elérése érdekében.
31. A tagállamokkal együtt vizsgálja meg az ápolási-gondozási és háztartási szatellitszámlák megvalósíthatóságát, kiterjesztve a hagyományos számviteli rendszereket annak érdekében, hogy számba vegyék és értékeljék az ápoláshoz és gondozáshoz kapcsolódó, nem fizetett termelő tevékenységeket (például tartós ápolás-gondozás, gyermekgondozás, háztartási szolgáltatások stb.), amelyek mindegyike az emberek életének fontos aspektusát képezi, mégis nagyrészt hiányzik a rendszeres gazdasági statisztikákból, például a bruttó hazai termékéből (GDP); mindennek pedig a célja a nem fizetett ápolási-gondozási munka gazdasági hozzájárulásának mérése és értékelése, lehetőség szerint nemek szerint lebontott adatok felhasználásával.
-

Hivatkozások

1. Európai uniós intézményközi dokumentum

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett, a szociális jogok európai pillére

https://commission.europa.eu/publications/european-pillar-social-rights-booklet_en

2. Tanács

A Tanács következtetései – „A nemek közötti bérszakadék kezelése: a fizetett munka és a nem fizetett ápolási-gondozási munka megbecsülése és megosztása” ([13584/20](#))

Az elnökség következtetései – A tartós ápolás-gondozás hatása a munka és a magánélet közötti egyensúlyra ([8764/20](#))

A Tanács következtetései: „A nemek közötti egyenlőséget biztosító gazdaságok az EU-ban: A következő lépések” ([14938/19](#))

A Tanács következtetései – A munka jövője: életciklus-alapú megközelítés ([10134/18](#))

[A Tanács ajánlása \(2022. december 8.\) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáféréseiről](#) (HL C 476., 2022.12.15., 1. o.)

[A Tanács ajánlása a kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról: a 2030-ra vonatkozó barcelonai célok](#) (HL C 484., 2022.12.20., 1. o.)

3. Európai Parlament

[What if care work were recognised as a driver of sustainable growth? \(És ha az ápolási-gondozási munkát elismernénk a fenntartható fejlődés mozgatórugójaként?\)](#) Az Európai Parlament Kutatószolgálatának tájékoztatója (2022)

4. Európai Bizottság

[A gondozókra és a gondozásban részesülőkre összpontosító európai gondozási stratégia](#) (2022)

[Az idősödésről szóló 2021. évi jelentés: Gazdasági és költségvetési előrejelzések az EU tagállamaira vonatkozóan \(2019–2070\)](#)

[Zöld könyv az idősödésről – A generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása](#) (2021)

[Long-term care report \(Jelentés a tartós ápolásról-gondozásról\)](#) (2021)

5. Régiók Bizottsága:

[A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Európai gondozási stratégia](#) (HL C 157., 2023.5.3., 26. o.)

6. A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE):

[EIGE \(2023\): A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap](#)(Jobb egyensúly a munka és a magánélet között: a nemek közötti gondozási szakadék áthidalása)

[EIGE \(2021\) Gender inequalities in care and consequences for the labour market \(A nemek közötti egyenlőtlenség az ápolási-gondozási munkában és annak munkaerőpiaci következményei\)](#)

[Gender inequalities in care and consequences for the labour market \(A nemek közötti egyenlőtlenség az ápolási-gondozási munkában és annak munkaerőpiaci következményei\)](#) (2020)

7. Egyesült Nemzetek:

A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezmény [General comment no. 5 \(2017\) on living independently and being included in the community](#) (5. sz. általános észrevétel, 2017, az önálló életvitelről és a közösségbe való befogadásról közösségbe való bevonásáról)

8. Egyéb

[The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach](#) (Az ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenség az Unióban: holisztikus és a nemek közötti egyenlőség szempontjából transzformatív megközelítés) A nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottság (2021)

[Towards a Stereotype-Free European Union: Opinion on Combatting Gender Stereotypes](#)(A sztereotípiáktól mentes Európai Unió felé: Vélemény a nemi sztereotípiák elleni küzdelemről) A nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottság (2021)

[„Challenges in long-term care in Europe – A study of national policies 2018”](#) (Kihívások a tartós ápolás-gondozás területén Európában – Tanulmány a nemzeti stratégiákról, 2018.), az Európai Szociálpolitikai Hálózat kiadványa

[„Deinstitutionalisation and community living – outcomes and costs: report of a European Study”](#) (Az intézményesítettség csökkentése és a közösségben folytatott élet – eredmények és költségek: jelentés egy európai tanulmányról, DECLOC jelentés) (a London School of Economics online adattára)

[Report on the Transition from Institutional Care to Community-based Services in 27 Member States of the European Union](#) (Jelentés az Európai Unió 27 tagállamában az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttérésről) (2020) Az Európai Bizottság megbízásából Jan Šiška és Julie Beadle-Brown által készített tanulmány.